

აბსტრაქტი ABSTRACT

ჟან ლეო ლეონარი
სორბონის უნივერსიტეტი

ენათა დინამიკა კავკასიაში

(LaDyCa, IDEX Emergence 2017-18): მეთოდები და შედეგები

საკვანძო სიტყვები: კავკასია, საქართველო, ქართველური, ქართული, აფხაზური, მორფოლოგია, ფონოლოგია, მოდელირება, ულტრა, კომპლექსურობა, ლინგვისტური ეკოლოგია, დიალექტოლოგია, დიალექტომეტრია, (ლევენშტაინის) ალგორითმი

კავკასიაში ენათა დინამიკის კვლევის ინტერდისციპლინური პროექტი (LaDyCa, IDEX Emergence 2017-18), რომელსაც ერთობლივად ახორციელებენ სორბონის უნივერსიტეტი (პროფ. ჟან ლეო ლეონარი) და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი (პროფ. თამარ მახარობლიძე), ფოკუსირებულია კომპლექსურობისა და სიმპლექსურობის ოპოზიციასთან დაკავშირებულ საკითხებზე. სტატიაში წარმოდგენილია პროექტის ძირითადი შედეგები შემდეგი სამი მიმართულებით: (i) ქართული ენის დიალექტური სისტემის შესწავლა ლევენშტაინის ალგორითმზე დაფუძნებული მრავალშრიანი სისტემის დიალექტომეტრიის მეთოდოლოგიით, (ii) ქართველური ზმნური ფლექსიების სისტემის მოდელირება პარადიგმულ ფუნქციათა მორფოლოგიის მეთოდოლოგიით, რაც გამოკვეთს არაწესიერი ზმნების როლს ძირის შერჩევისა და მორფოლოგიური ექსპონირების პრინციპებისა და მორფოფონოლოგიური პრინციპის ოპოზიციის, (iii) სიმპლექსური მიდგომა რთულ ჩრდილო-დასავლურ კავკასიურ ენათა (მაგ., აფხაზურის) ფონოლოგიური სისტემებისადმი. პროექტში, ერთი მხრივ, ვიყენებთ მეთოდოლოგიას, რომელიც წარმატებული აღმოჩნდა სხვა გეოგრაფიულ და

ეკოლოგიურ (მაგ., მეზოამერიკულ) კონტექსტში; ამ შემთხვევაში კონვერგენციის ფაქტორი იყო ვერტიკალურობა და მსხვილ საზოგადოებრივ შენაერთებს (პოპულაციას) შორის ინტერაქციების მრავალშრიანი სისტემა ისტორილ ქრილში. მეორე მხრივ, განვიხილავთ იმ სიღრმისეულ სიმპლექსურ სტრუქტურებს, რომლებსაც კავკასიური ენების ზმნური ფლექსიებისა თუ ფონოლოგიური სისტემების კომპლექსური ზედაპირული სტრუქტურები ეყრდნობა. კავკასიურ ენათა დინამიკის კვლევის პროექტი ასევე წარმოადგენს სოციალური დიალექტოლოგიის მეთოდოლოგიური ასპექტების განვითარების მცდელობას, კერძოდ, საზოგადოებრივ საწყისზე დაფუძნებული მიდგომის გამოყენებას საველე სამუშაოებსა და დიალექტურ სახესხვაობათა დადგენის პროცესში და სტუდენტებისა და ლინგვისტების მომზადებას დიალექტური მონაცემების შეგროვებისა და დამუშავებისთვის საფრთხეში მყოფი ენების დოკუმენტირების თანამედროვე მეთოდოლოგიის გათვალისწინებით.

Jean Léo Léonard

(Sorbonne Université, STIH EA 4509, Fr)

Methods and Results from the LaDyCa Project

(*Language Dynamics in the Caucasus*, IDEX Emergence 2017-18)

Keywords: *Caucasus, Georgia, Kartvelian, Georgian, Abkhaz, Morphology, Phonology, Modeling, Conjugation, Complexity, Linguistic Ecology, Dialectology, Dialectometry, (Levenshtein) Algorithm*

LaDyCa (*Language Dynamics in the Caucasus*, IDEX Emergence 2017-18, in partnership between Sorbonne University and Ilia State University) is an interdisciplinary project on languages of the Caucasus, strongly focused on the issue of Complexity *versus* Simplexity. This paper provides an overview of the main results, from three standpoints: (i) multilayered network dialectometry, based on Levenshtein algorithm, applied to the Georgian dialect network, (ii) *Paradigm Function Morphology* modeling of Kartvelian verb inflection system, enhancing the role of irregular verbs in highlighting *rules of stem choices and rules of exponence versus morphophonological rules*, (iii) a *simplexity* approach of intricate North-Western Caucasian phonological systems, such as Abkhaz. On the one hand, the project applies methods which have proved successful in other geographical and ecological contexts, as Mesoamerica, the converging factor being here *verticality* and *multilayered networks of interactions* between communal aggregates (populations) throughout history. On the other hand, the project deals with deep simplexity underlying complex surface patterns in verbal inflection or phonological systems of languages of the Caucasus. Last, but not least, the LaDyCa project also attempts at making a methodological contribution for the development of *social dialectology*: a community-based approach to fieldwork and elicitation of dialect varieties, with a strong concern for training students and linguists to dialect data elicitation and processing, according to current methods in endangered languages' documentation.